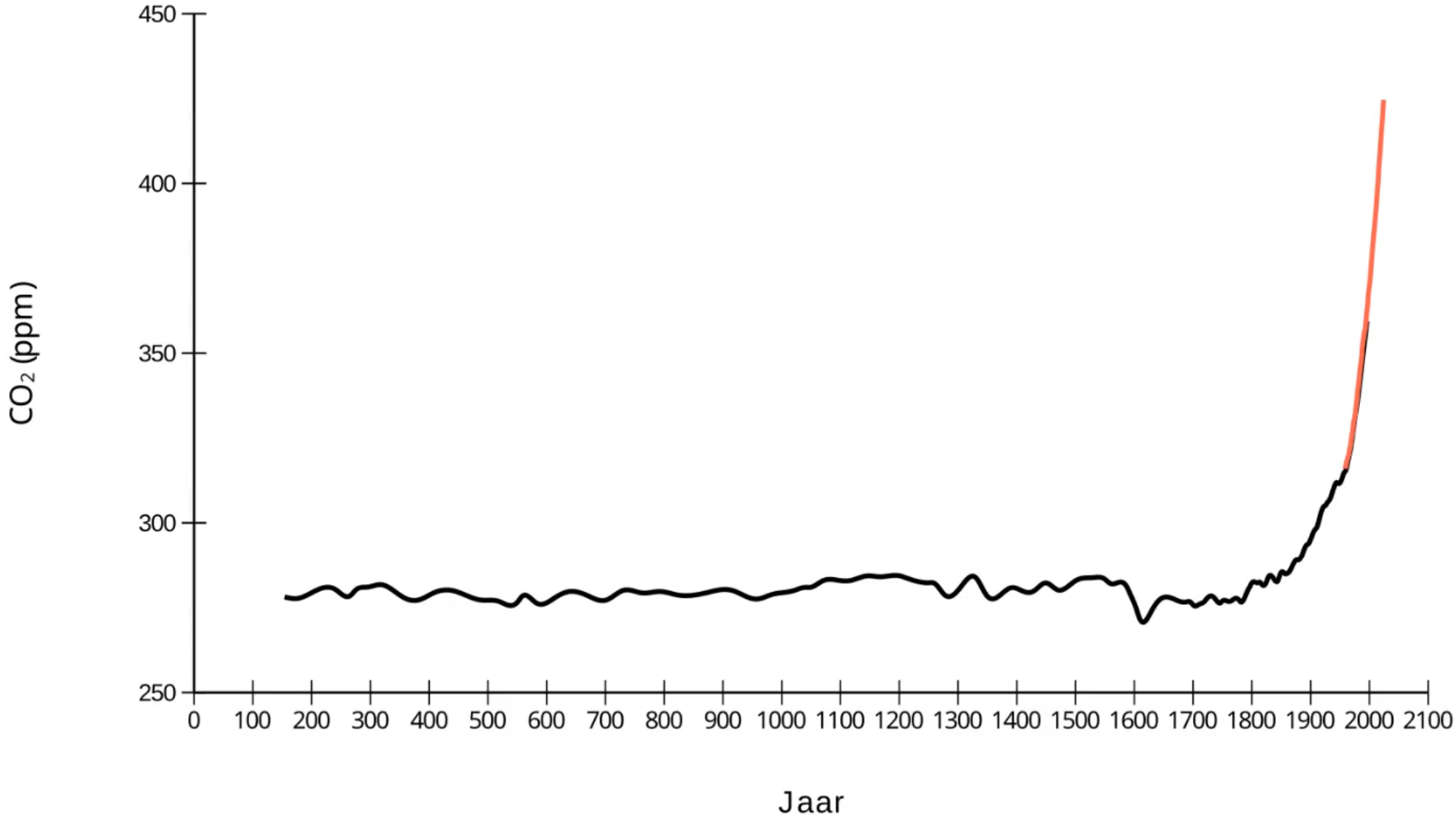

LIFE Climate Forest

Het Brabantse bos van de toekomst

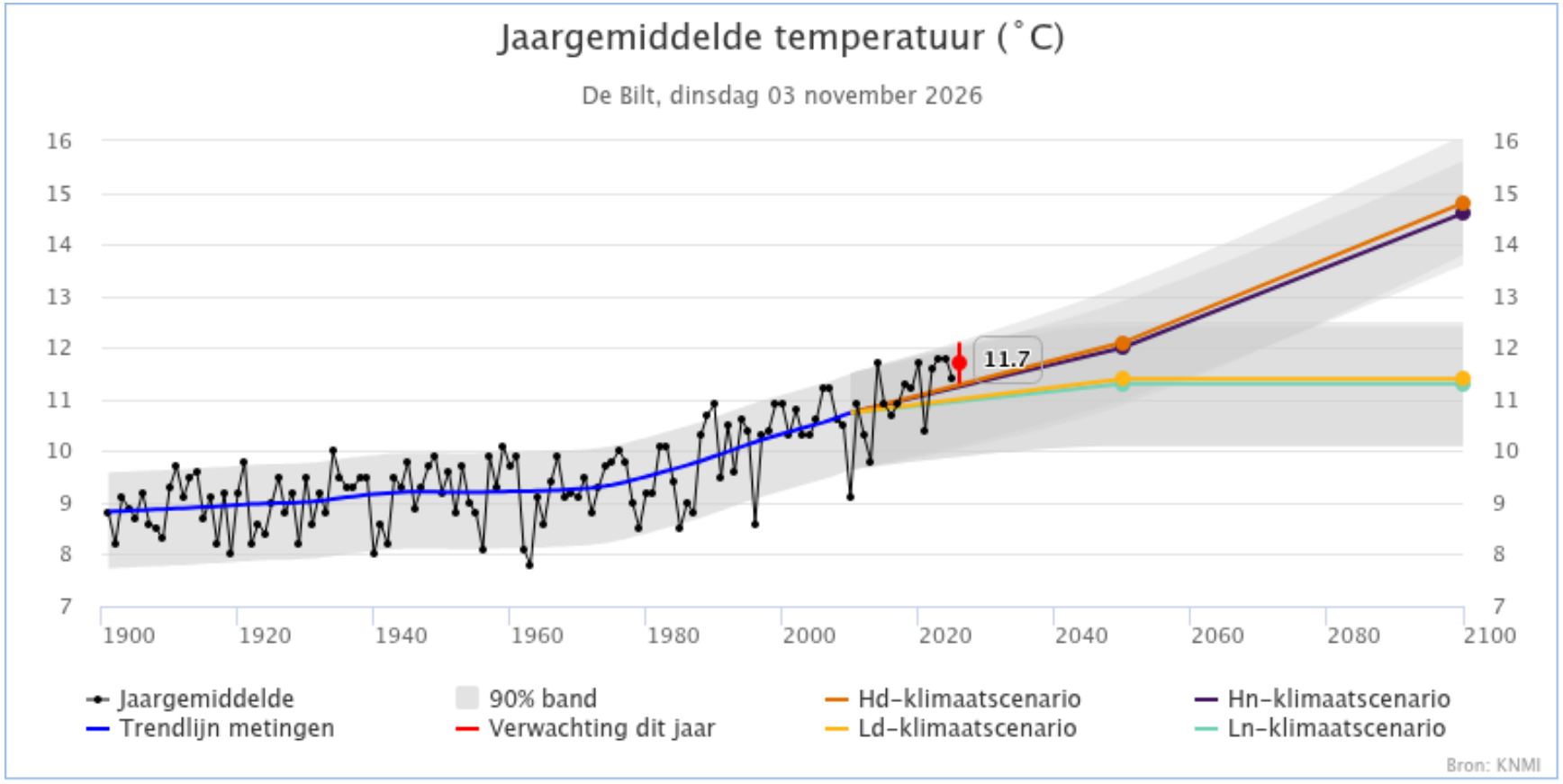
Etiënne Thomassen, Bosgroep Zuid Nederland

www.climateforest.eu

Databron: Dr. Xin Lan, NOAA/GML (gml.noaa.gov/ccgg/trends/) and Dr. Ralph Keeling, Scripps Institution of Oceanography (scrippsco2.ucsd.edu/). Mauna Loa CO2 annual mean data(text) or (CSV).
https://gml.noaa.gov/ccgg/trends/data.html

Klimaatscenario's KNMI

https://www.knmi.nl/klimaat

LIFE Climate Forest

een stukje van

Europa

een stukje van

Europa

En de ligging van

's-Hertogenbosch

Gemiddelde jaartemperatuur

1950

data source: https://cds.climate.copernicus.eu/datasets/reanalysis-era5-single-levels-monthly-means

een stukje van

Europa

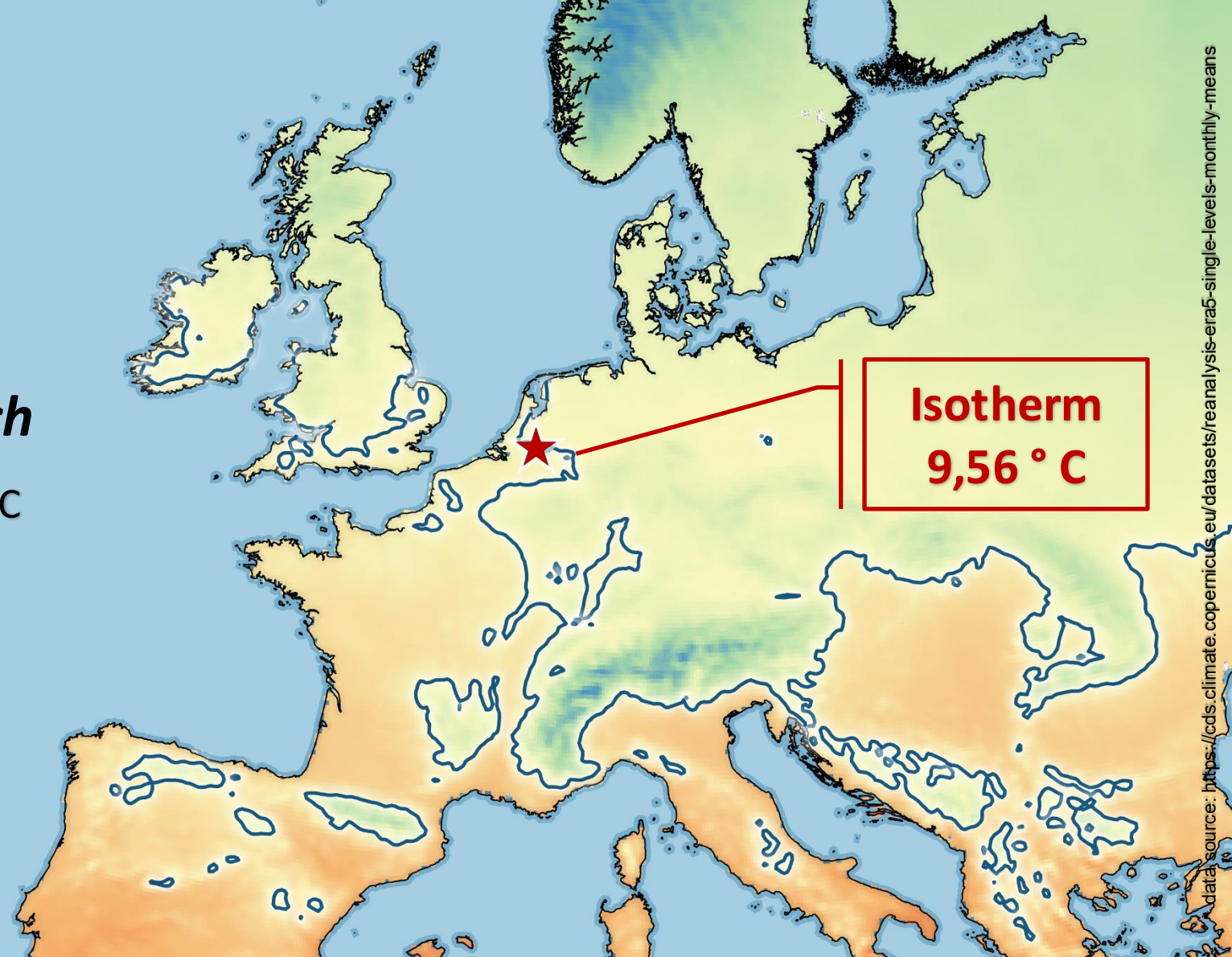
En de ligging van

's-Hertogenbosch

Gem. jaartemp. **9,56 ° C**

Gemiddelde jaartemperatuur

1950

een stukje van

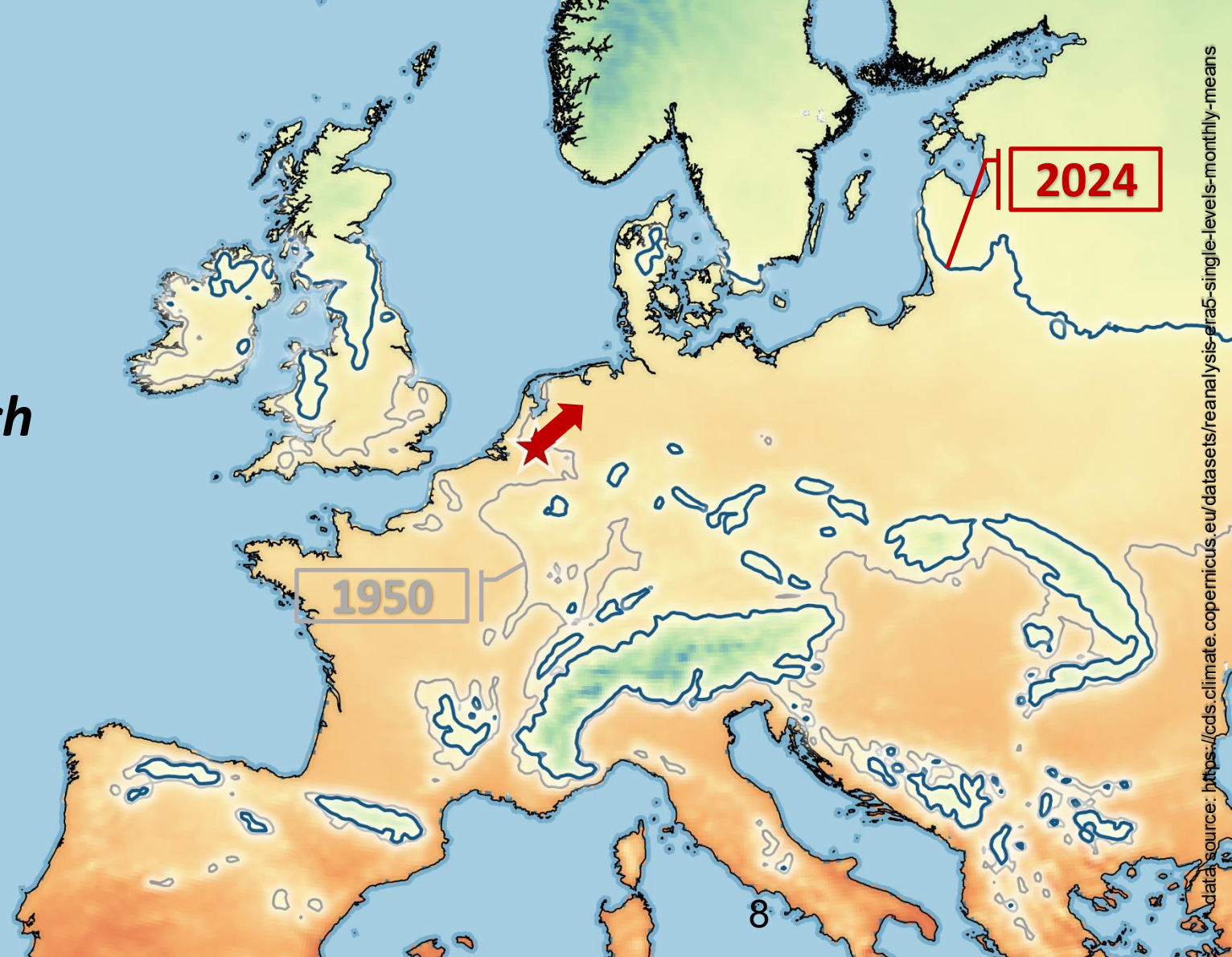
Europa

En de ligging van

's-Hertogenbosch

Gemiddelde jaartemperatuur

2024

een stukje van

Europa

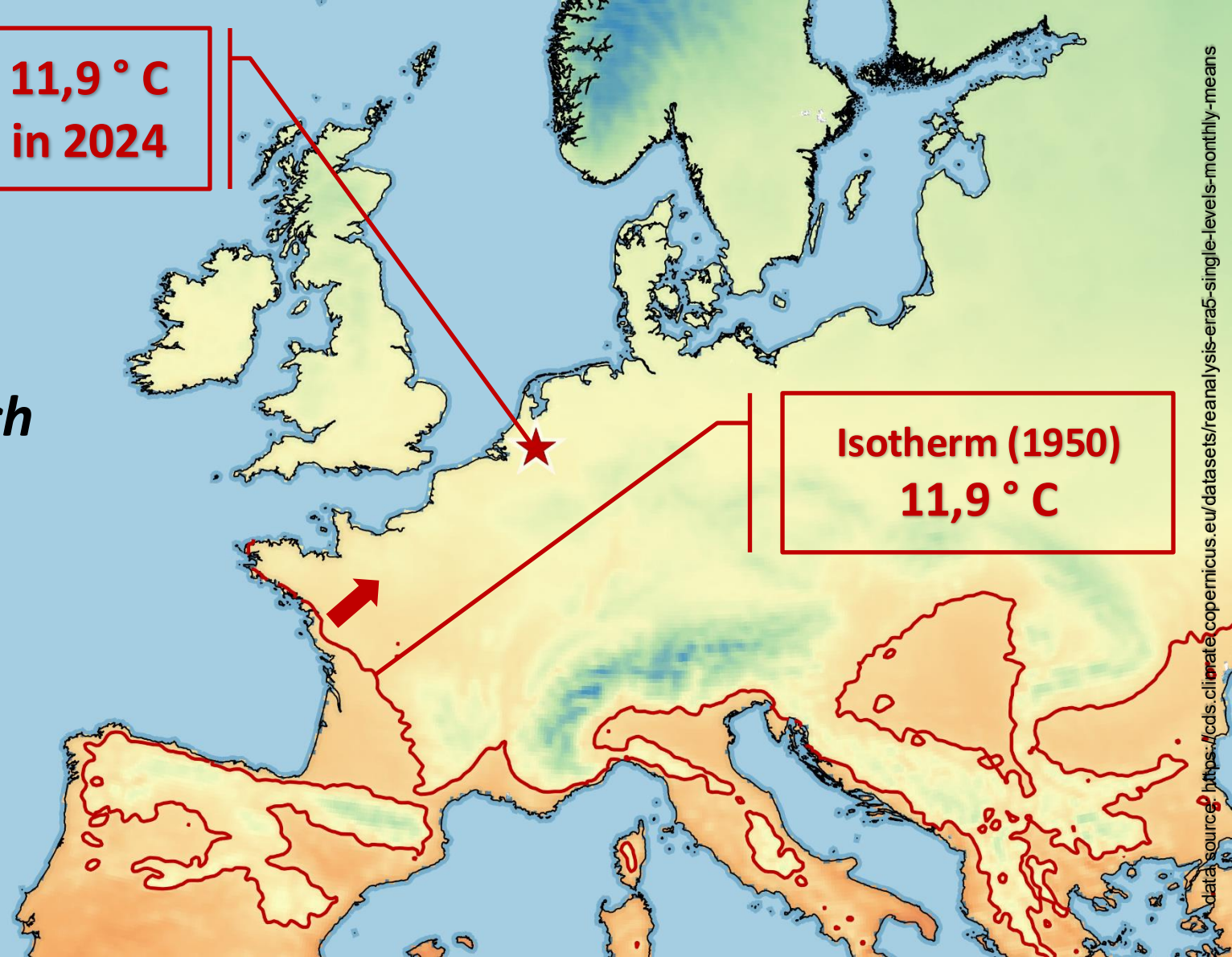
En de ligging van

's-Hertogenbosch

11,9 ° C
in 2024

Isotherm (1950)
11,9 ° C

Gemiddelde
jaartemperatuur
1950

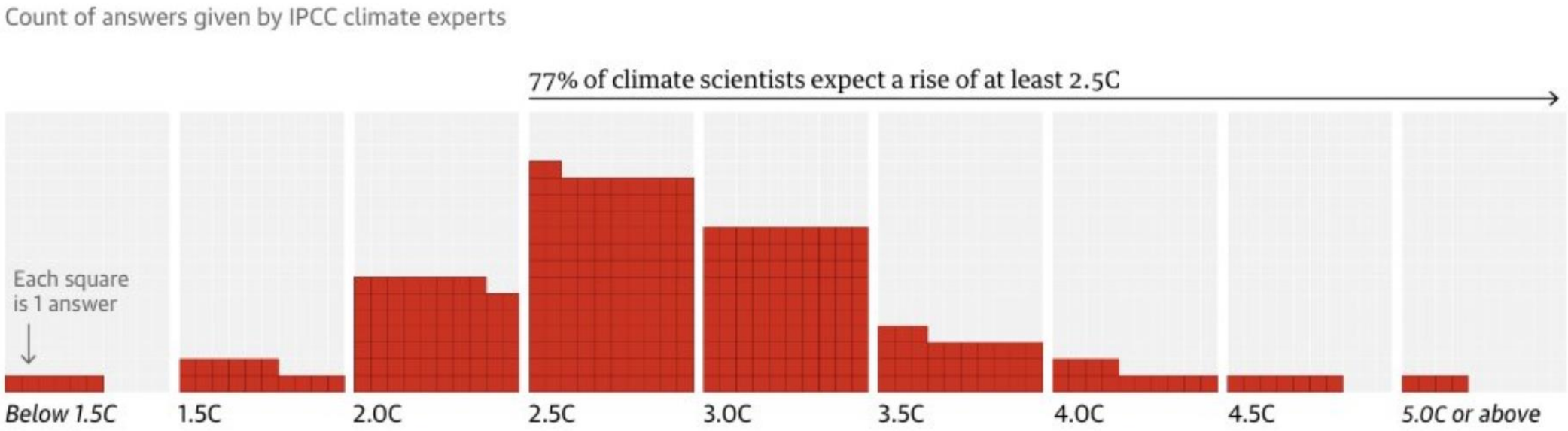

data source: https://cds.climate.copernicus.eu/datasets/reanalysis-era5-single-levels-monthly-means

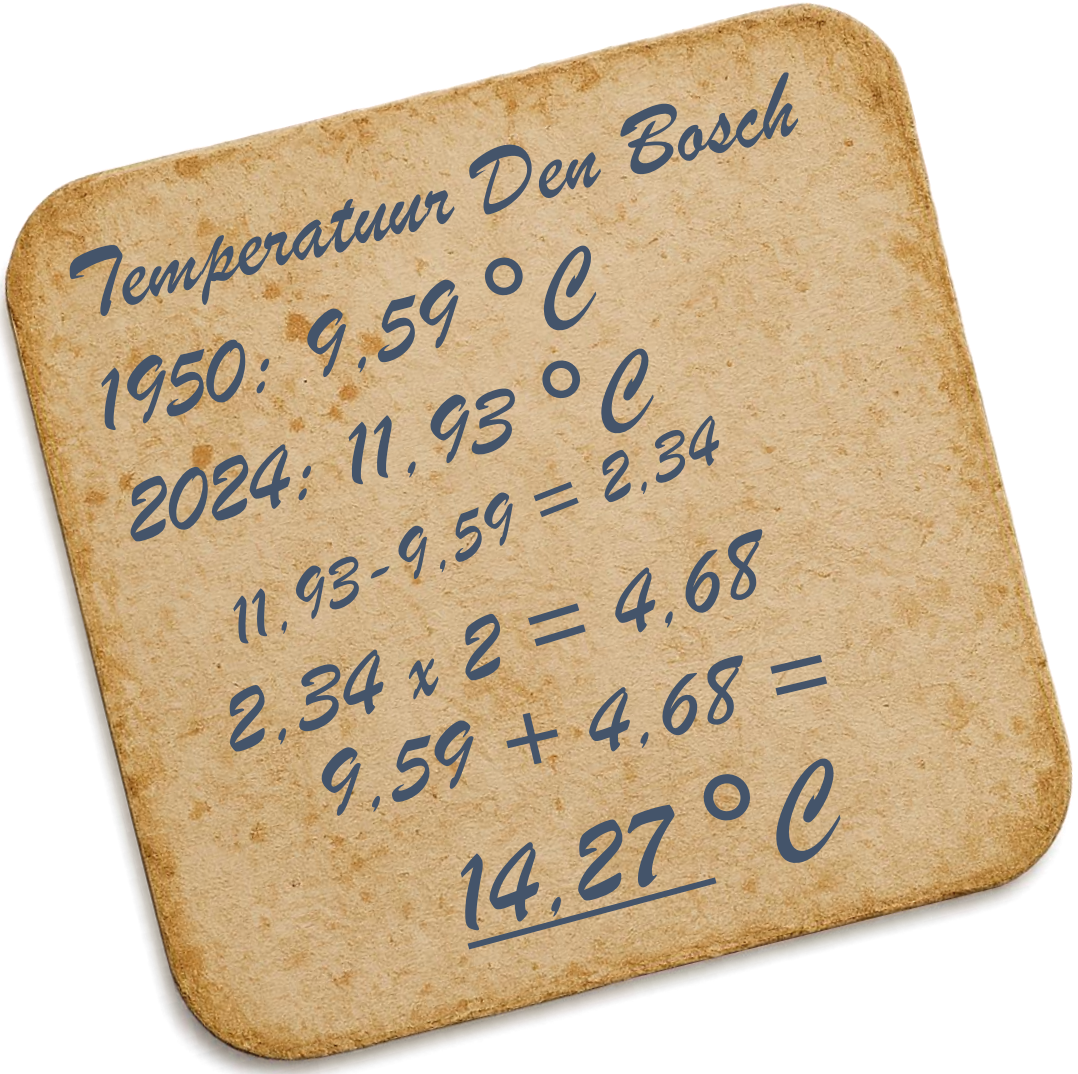
How high will global heating go?

How high above pre-industrial levels do you think average global temperature will rise between now and 2100?

Guardian graphic. Source: Guardian survey of climate experts. 380 responses

https://www.theguardian.com/environment/article/2024/may/08/world-scientists-climate-failure-survey-global-temperature

Temperatuur Den Bosch
1950: 9,59 °C
2024: 11,93 °C
11,93 - 9,59 = 2,34
2,34 x 2 = 4,68
9,59 + 4,68 =
14,27 °C

een stukje van

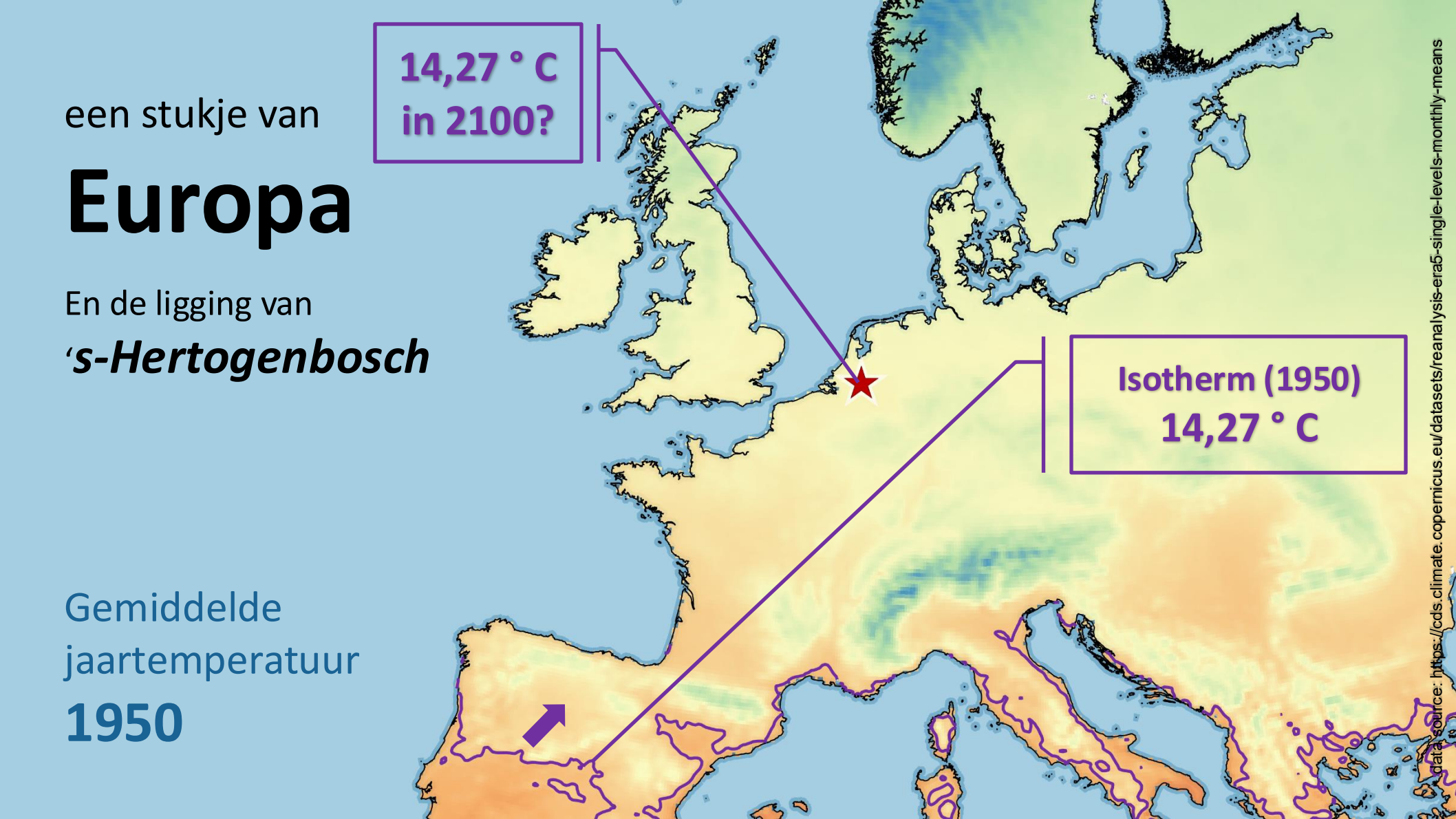
Europa

En de ligging van

's-Hertogenbosch

Gemiddelde jaartemperatuur

1950

een stukje van

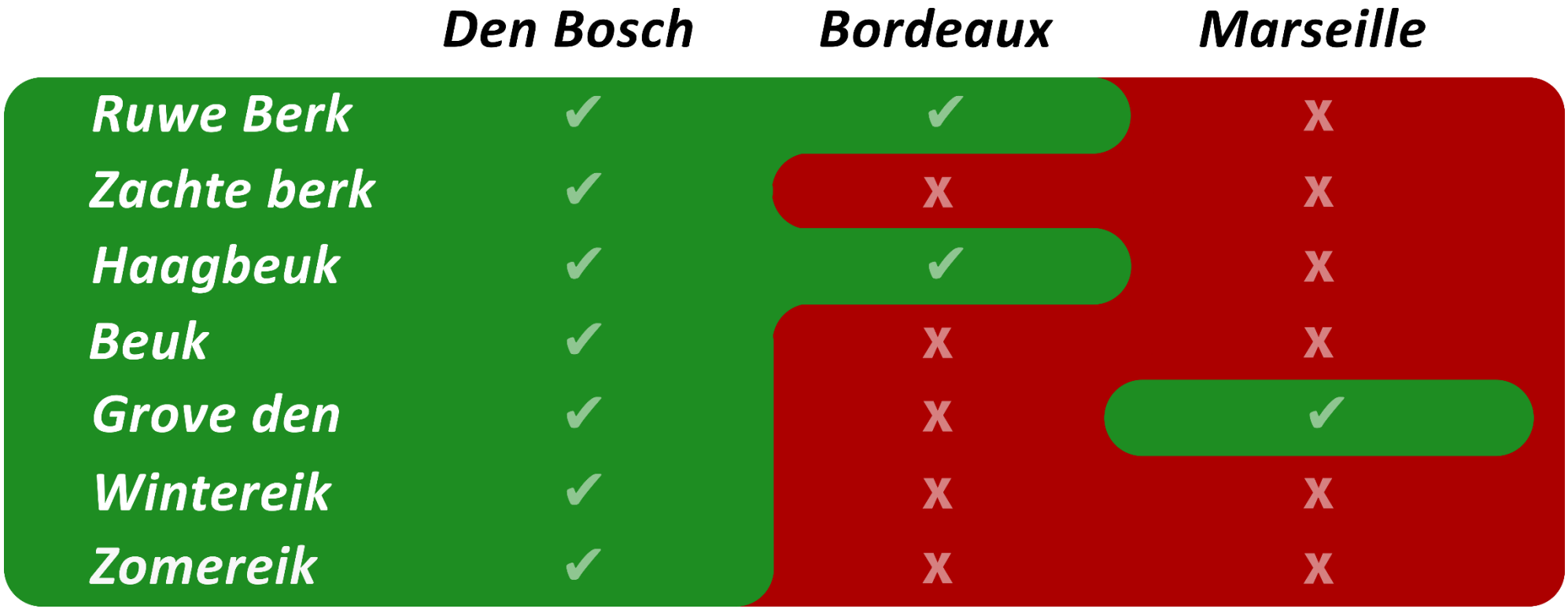
Europa

en het voorkomen van

Grove den

Caudullo, G., Welk, E., San-Miguel-Ayanz, J., 2017**. Chorological maps for the main European woody species**. Data in Brief 12, 662-666. DOI: https://doi.org/10.1016/j.dib.2017.05.007 en de download via https://forest.jrc.ec.europa.eu/en/european-atlas/atlas-data-and-metadata/

LIFE Climate Forest

Caudullo, G., Welk, E., San-Miguel-Ayanz, J., 2017**. Chorological maps for the main European woody species**. Data in Brief 12, 662-666. DOI: https://doi.org/10.1016/j.dib.2017.05.007
Download https://forest.jrc.ec.europa.eu/en/european-atlas/atlas-data-and-metadata/

Life

KU LEUVEN

EINDRAPPORT KLIMAATBOMEN

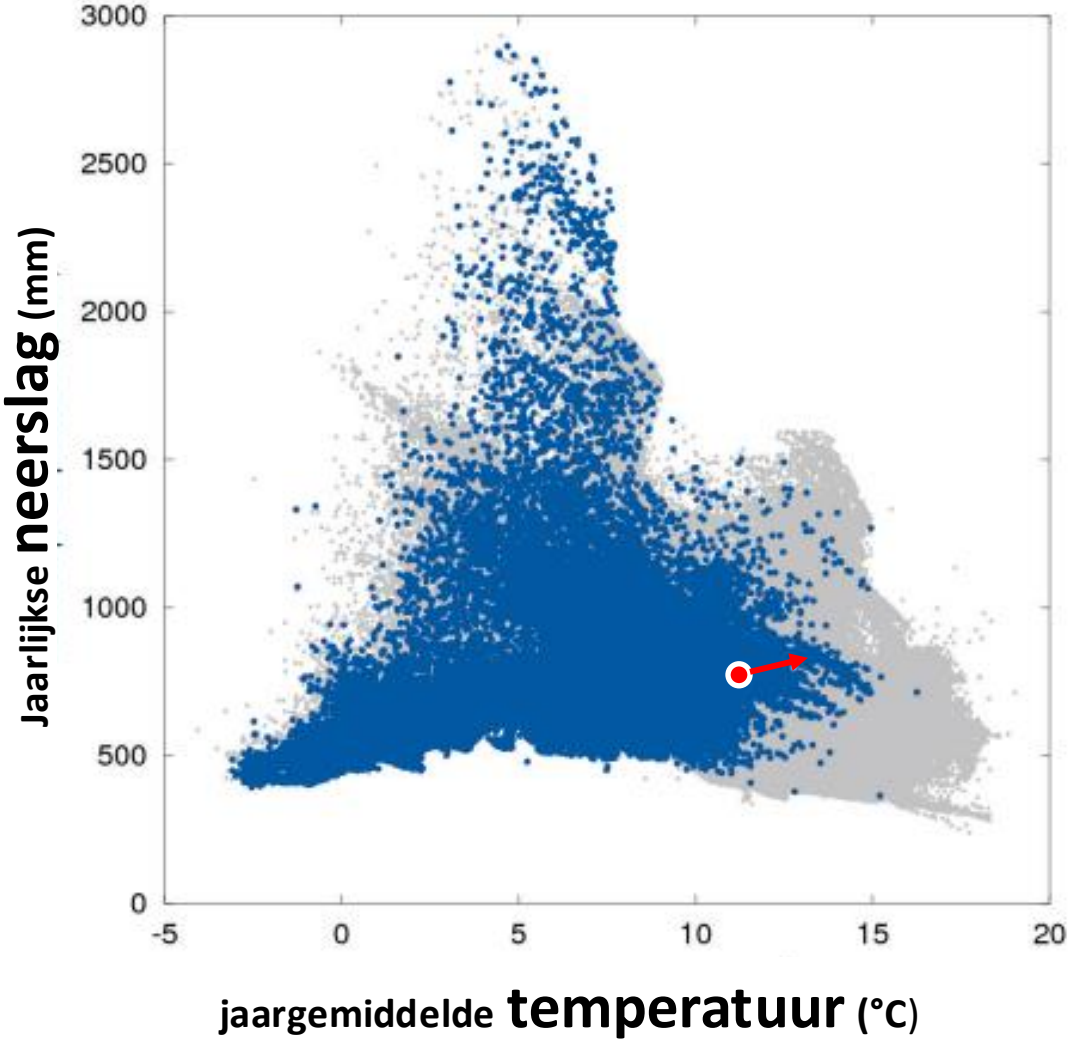
OPMAAK VAN EEN LIJST EN BEGELEIDEND DOCUMENT MET AANGEPASTE BOOMSOORTEN EN HERKOMSTEN VOOR VLAANDEREN IN FUNCTIE VAN KLIMAATSVERANDERING

LIFE Climate Forest

Ellen Desie, Bart Muys, Margaux Casier, Ward Fonteyn, Koenraad Van Meerbeek, Stef Haesen, Eric Van Beek, Remi Chevalier, Bart Nyssen, Etiënne Thomassen, Wouter Jense, Nicolas Dassonville, Julie Losseau, Lola Badalementi

Life

Klimaat-enveloppe Grove den

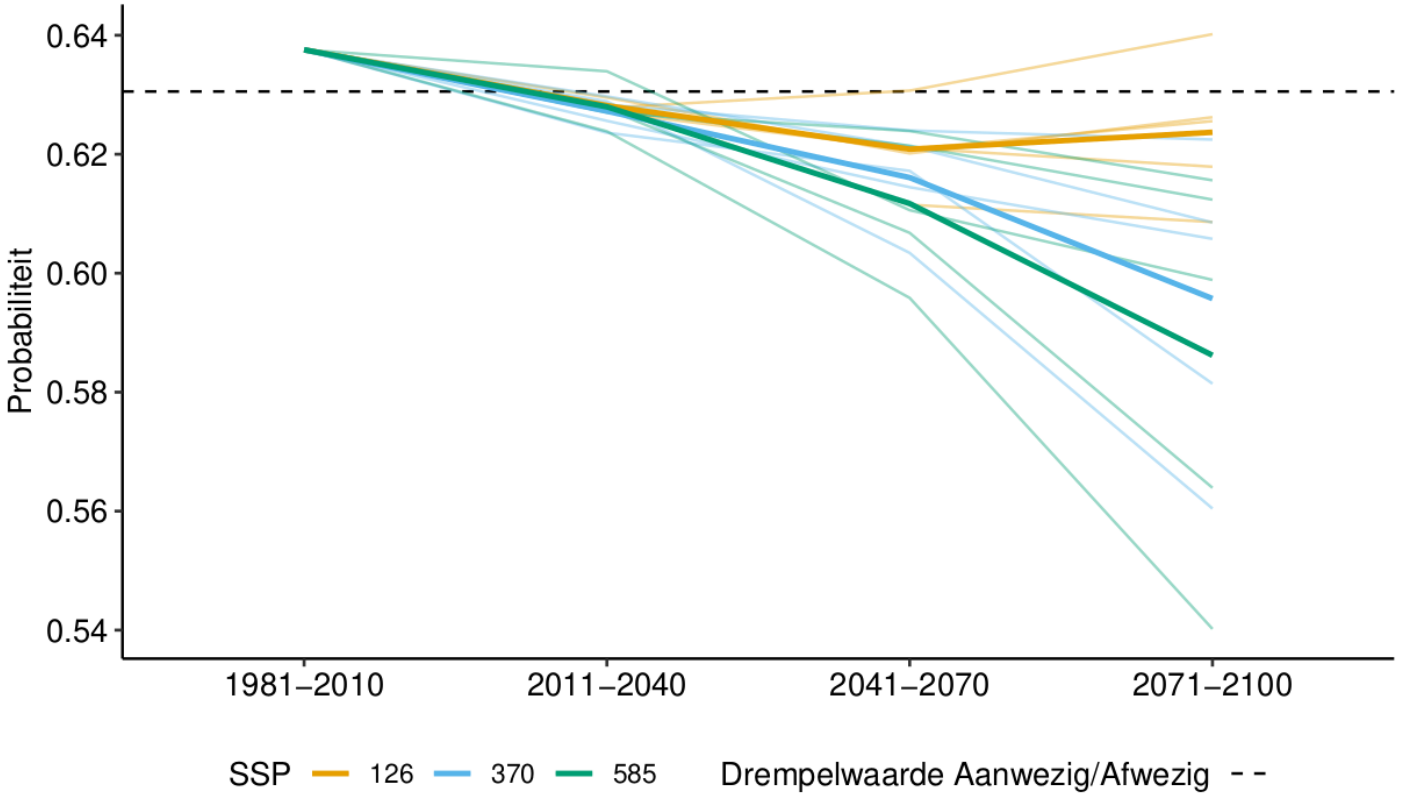

Houston Durrant, T., de Rigo, D., Caudullo, G., 2016. Pinus sylvestris in Europe: distribution, habitat, usage and threats. In: San-Miguel-Ayanz, J., de Rigo, D., Caudullo, G., Houston Durrant, T., Mauri, A. (Eds.), European Atlas of Forest Tree Species. Publ. Off. EU, Luxembourg, pp. e016b94+

LIFE Climate Forest

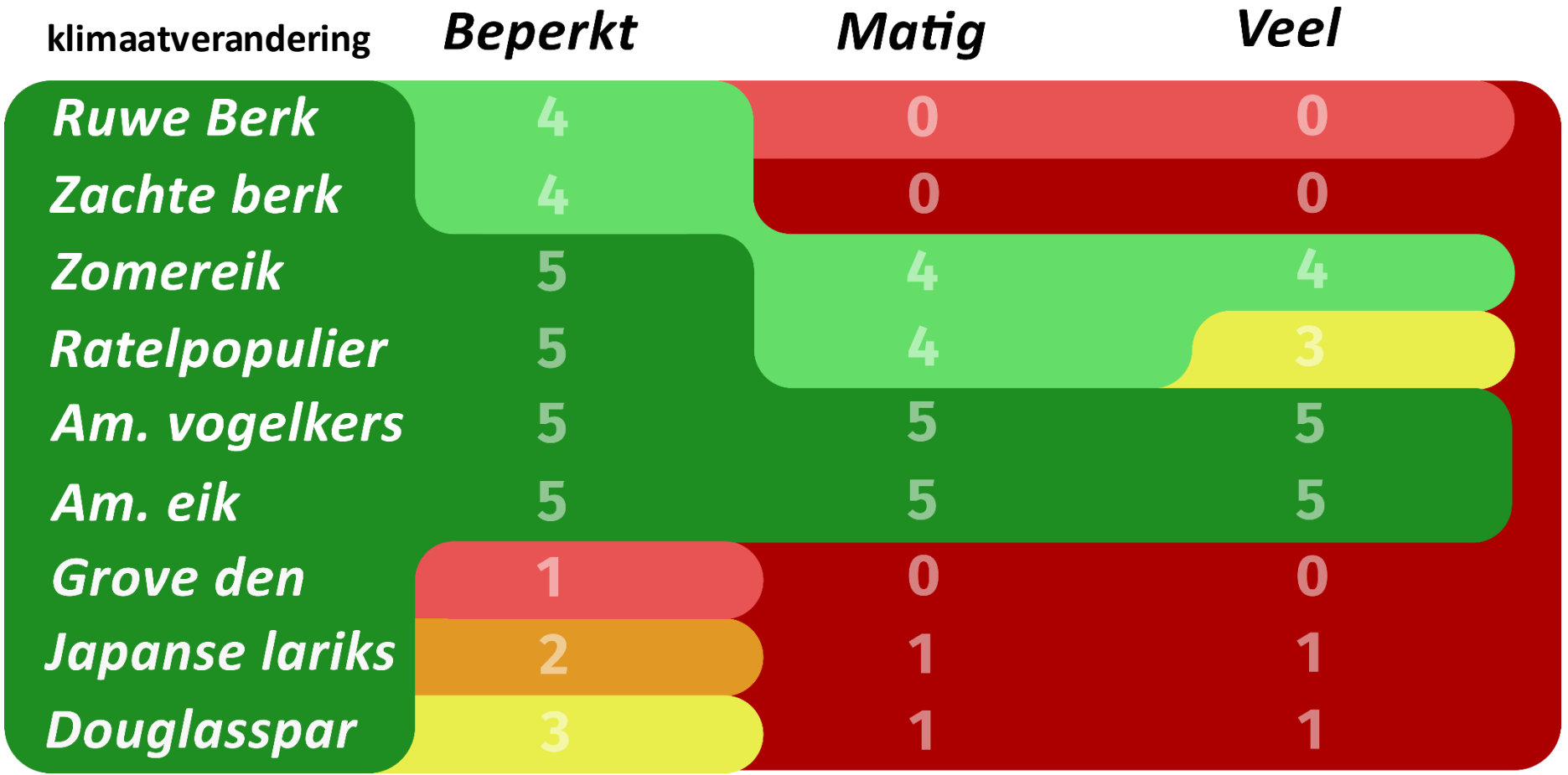
Geschiktheid Grove den

voor *Vlaanderen*

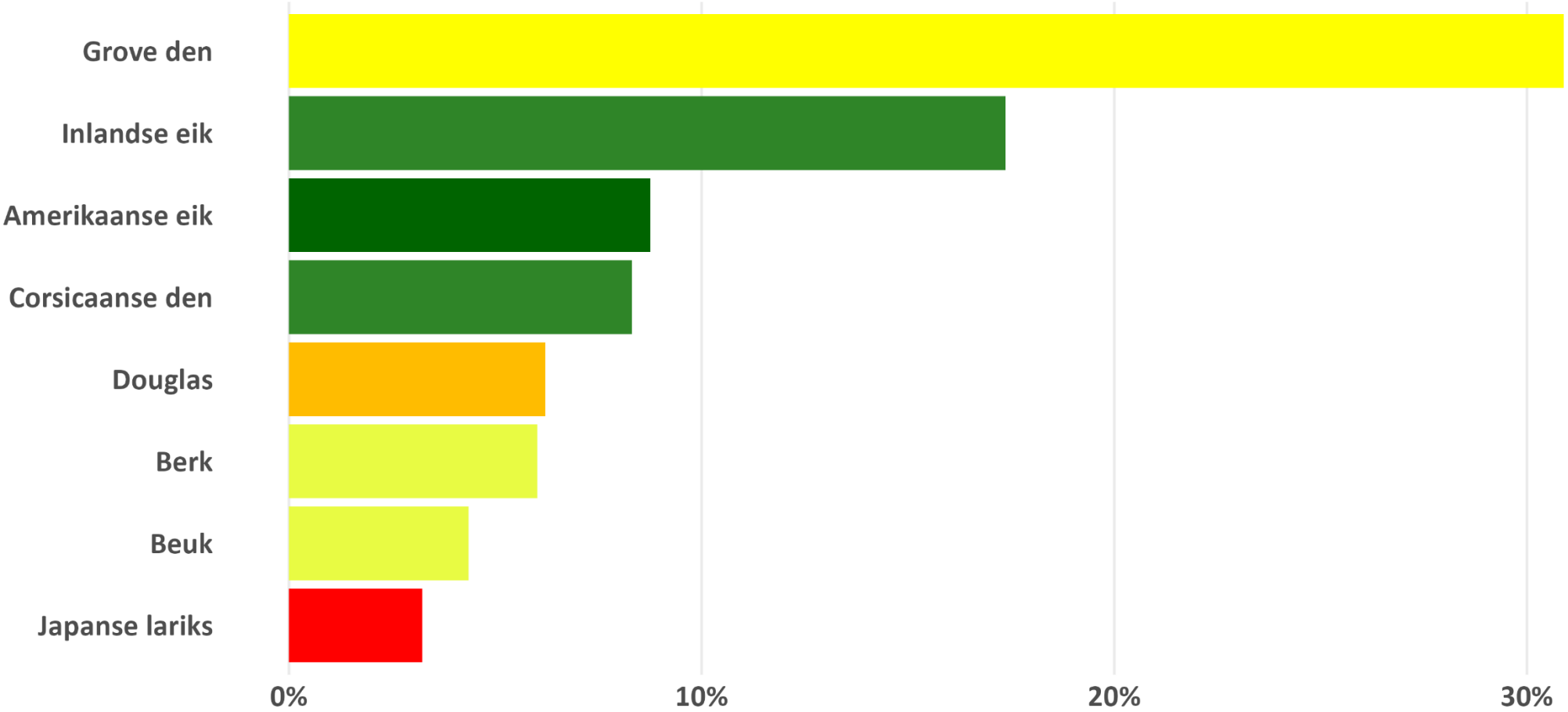
Desie et al. (2024) **Eindrapport Klimaatbomen**. KU Leuven

Geschiktheid voor Vlaanderen in 2100

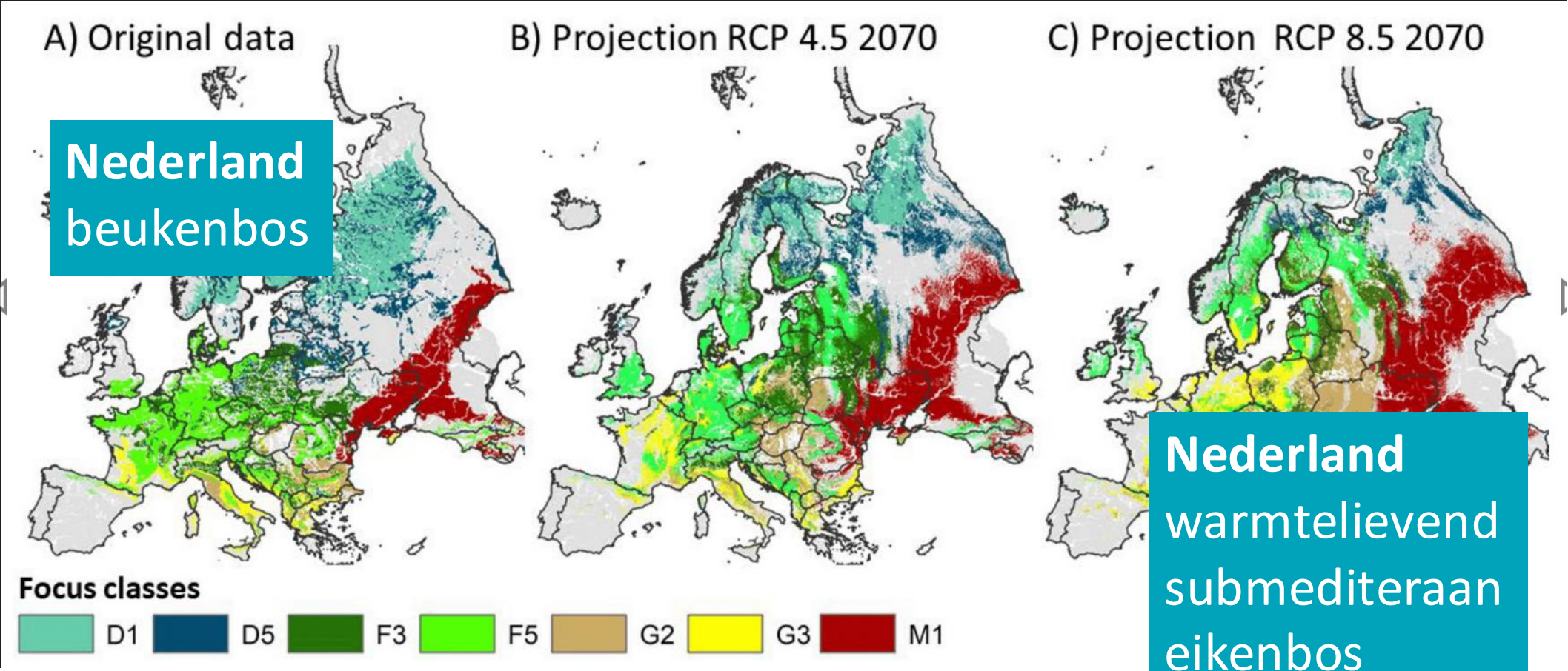

Desie et al. (2024) **Eindrapport Klimaatbomen**. KU Leuven

Aandeel in het Brabantse bos

Databron: NBI7, Klimaatscore: Desie et al. (2024)

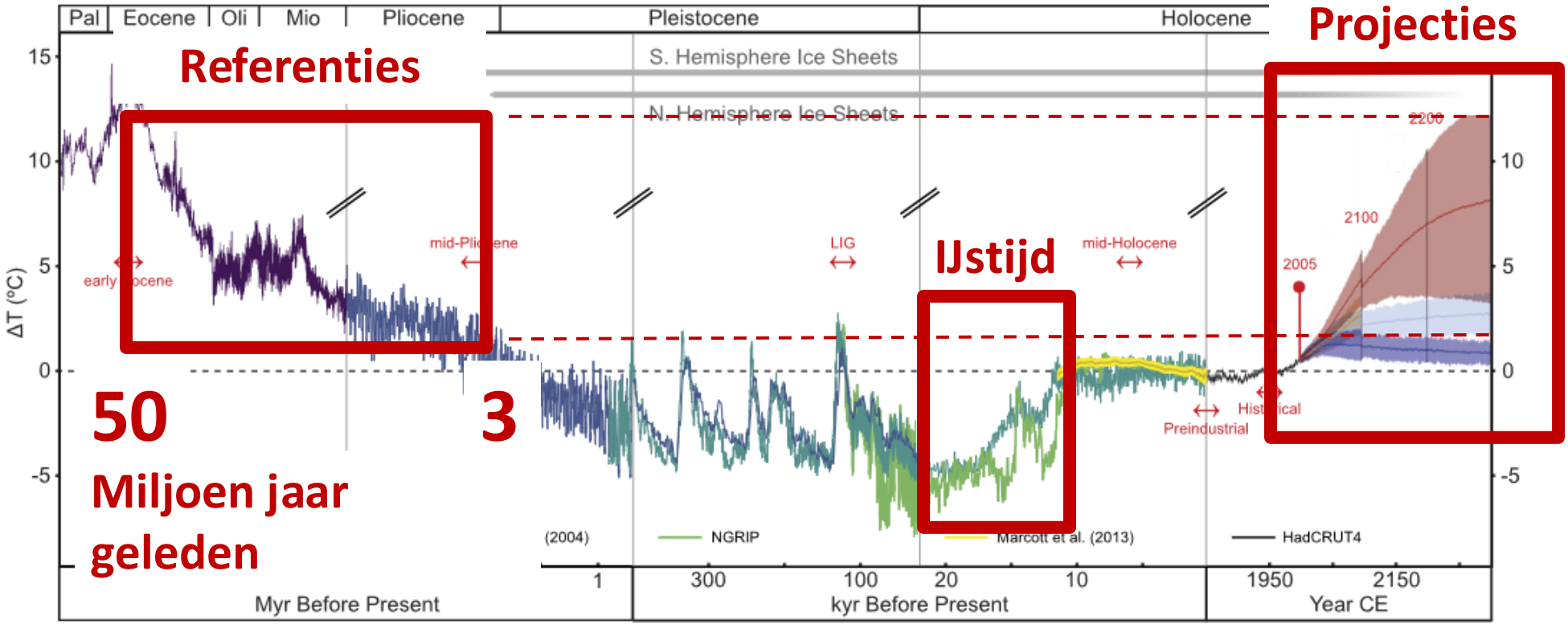

D1 Boreaal Picea bos
D5 Boreaal en hemiboreaal Pinus bos
F3 Gemengd eikenhaagbeukenbos
F5 Beuken en gemengd beukenbos

G2 Submediteraan warmtelievend Q. cerris en Q. Frainetto bos
G3 Mediteraan Quercus pubecens bos
M1 Steppe

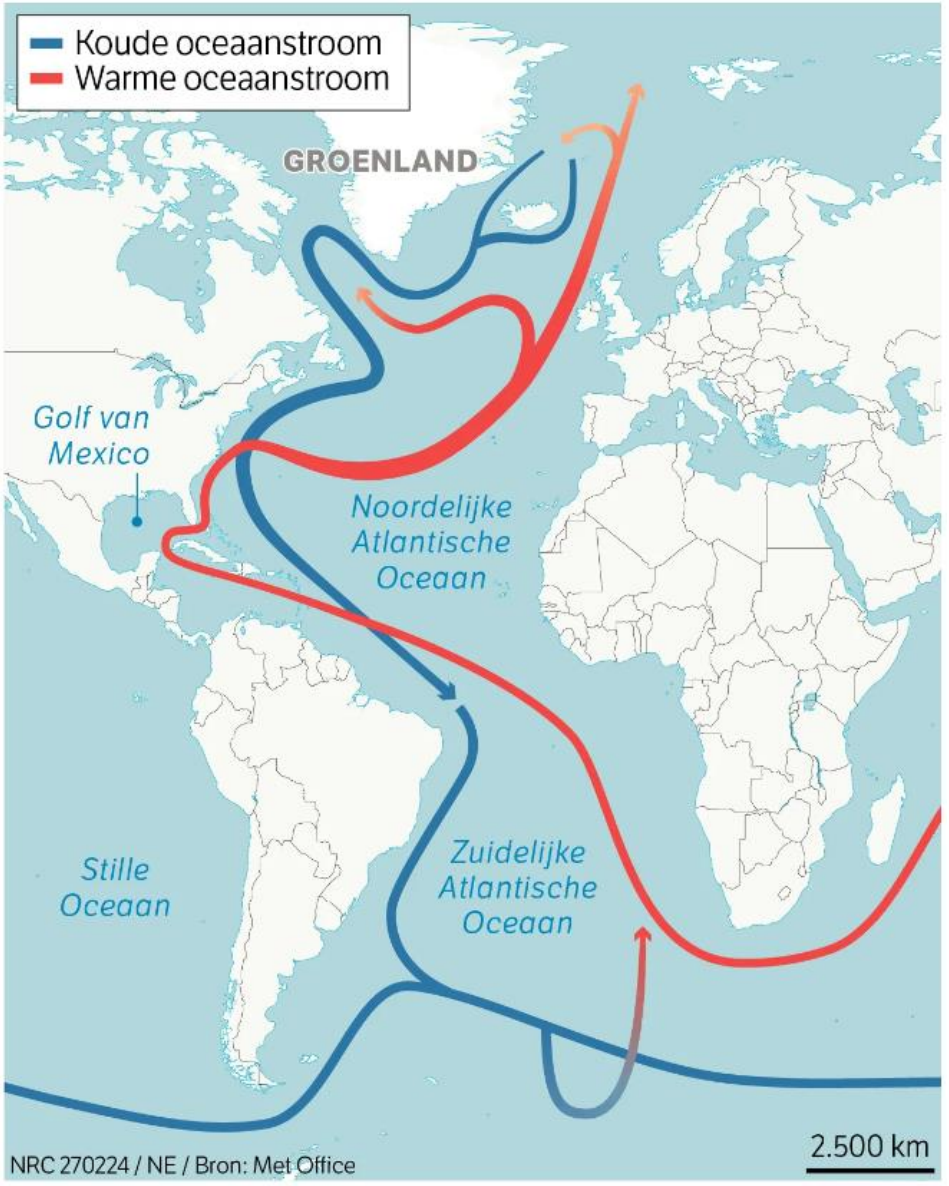
Hinze et al. (2023)

Referentie toekomst is heel ver terug

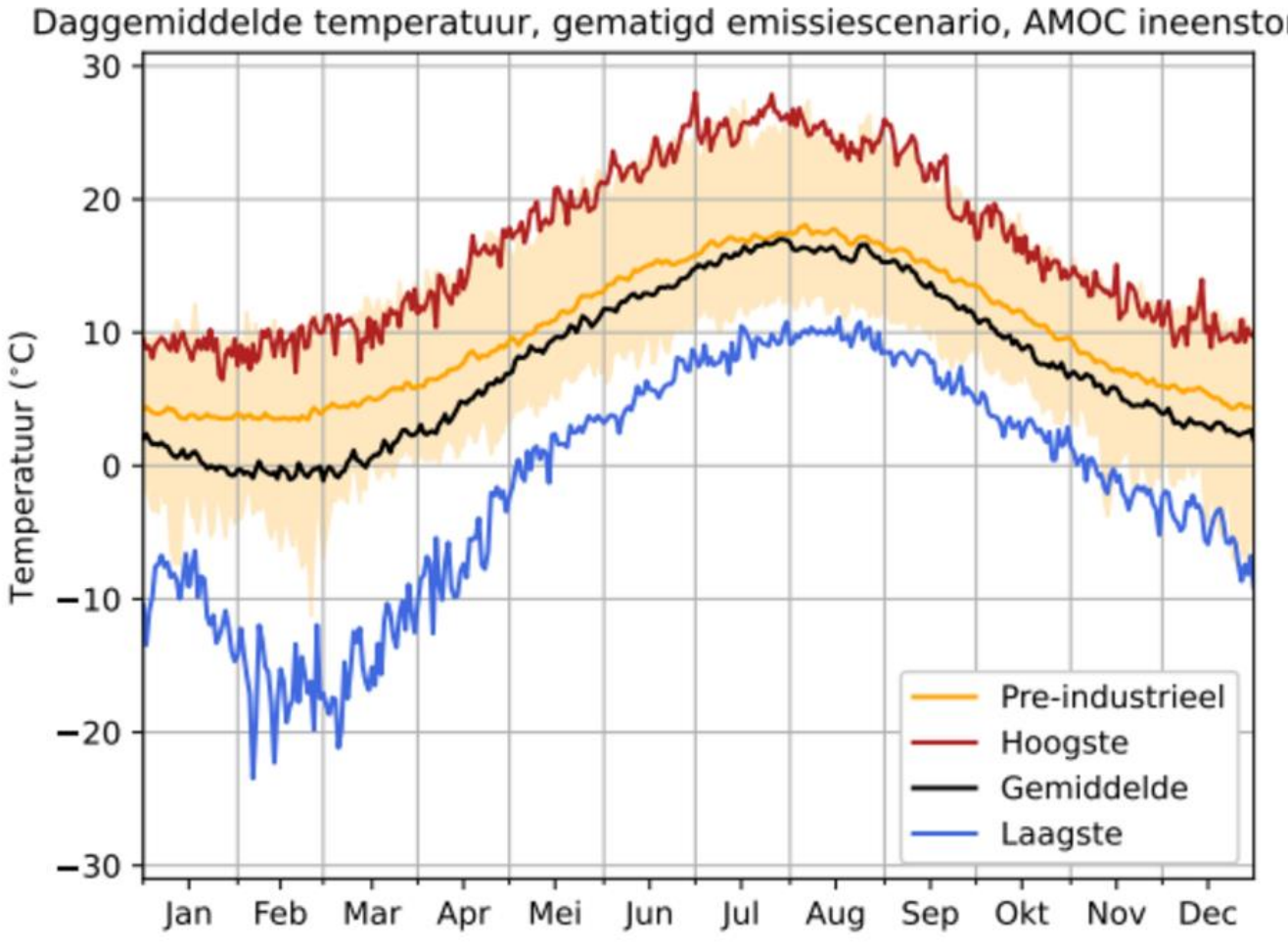
Burke, K.D. Et al. 2018. Pliocene and Eocene provide best analogs for near-future climate. PNAS

Bron: NRC, 26 februari 2025

https://www.nrc.nl/nieuws/2025/02/26/belangrijkste-stroming-in-atlantische-oceaan-zal-deze-eeuw-nog-niet-stilvallen-a4884512

Bron: **KNMI**

https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/wat-staat-europa-te-wachten-als-de-golfstroom-sterk-verzwakt-amoc-kantelpunt-tipping-point

RABBIT
SEASON
LOONEY
TUNES

Strategie LIFE Climate Forest

Hoge

Diversiteit en vitaliteit

een stukje van

Europa

En de ligging van

's-Hertogenbosch

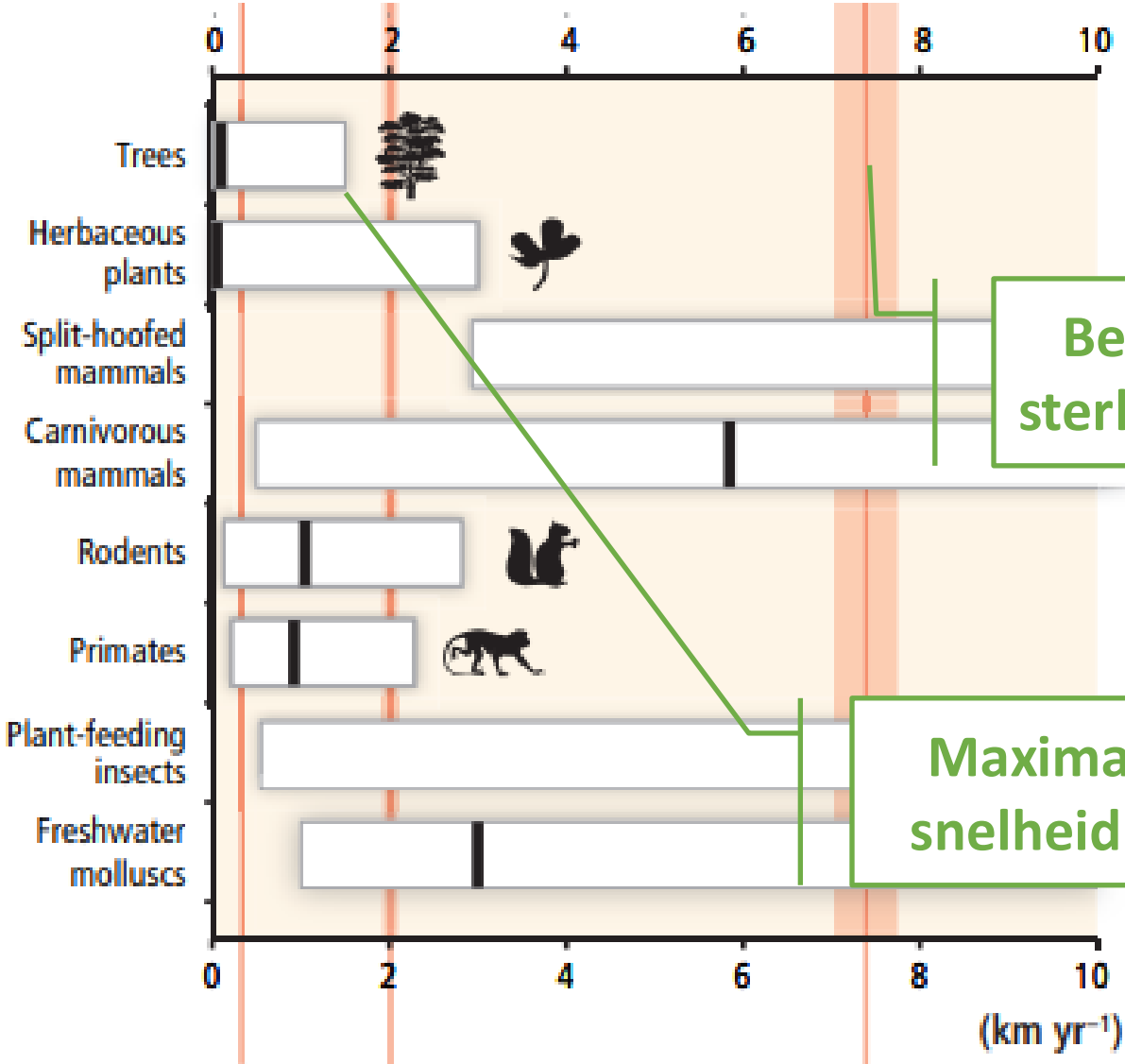
Gemiddelde jaartemperatuur

1950

data source: https://cds.climate.copernicus.eu/datasets/reanalysis-era5-single-levels-monthly-means

Migratie onder klimaatverandering

Benodigde snelheid bij sterke klimaatverandering

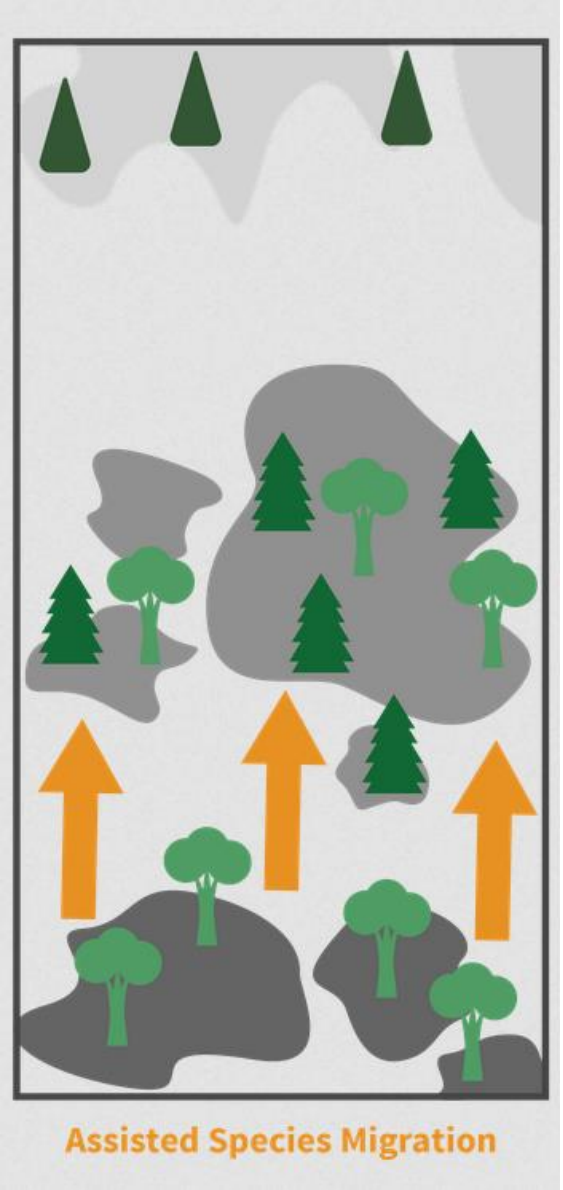
Maximale migratie snelheid van bomen

Settele et al. (2014)

LIFE Climate Forest

Geassisteerde Migratie

want zuidelijke soorten kunnen hier (snel genoeg) vanzelf kunnen komen

https://www.climatehubs.usda.gov/hubs/northern-forests/topic/assisted-migration-forests

Strategie LIFE Climate Forest

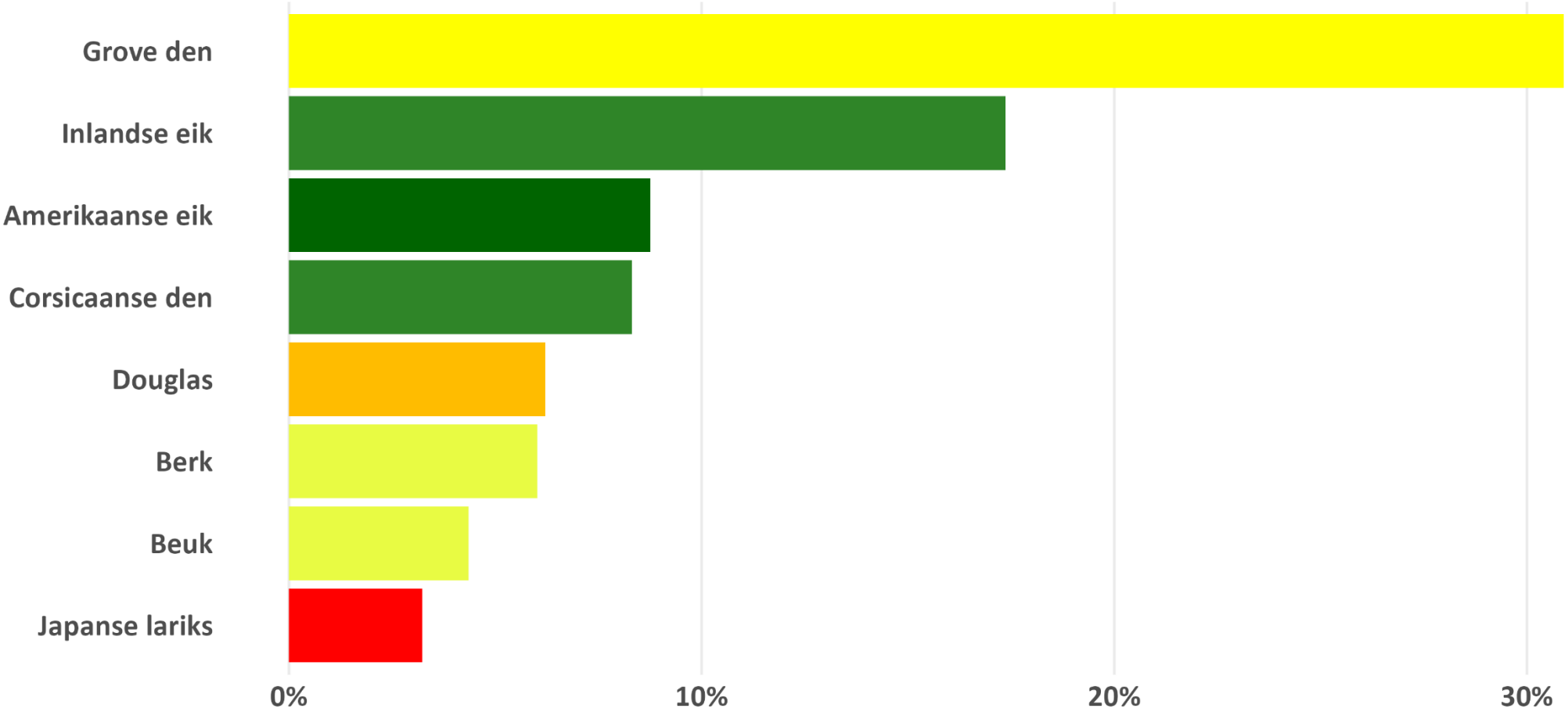
Nu

- Vaak nog eenzijdige boomsoortensamenstelling

Strategie

- Inheemse menging is de basis
- Behouden bestaande diversiteit
- Versterken en aanvullen
- Leren over nieuwe soorten en herkomsten

Aandeel in het Brabantse bos

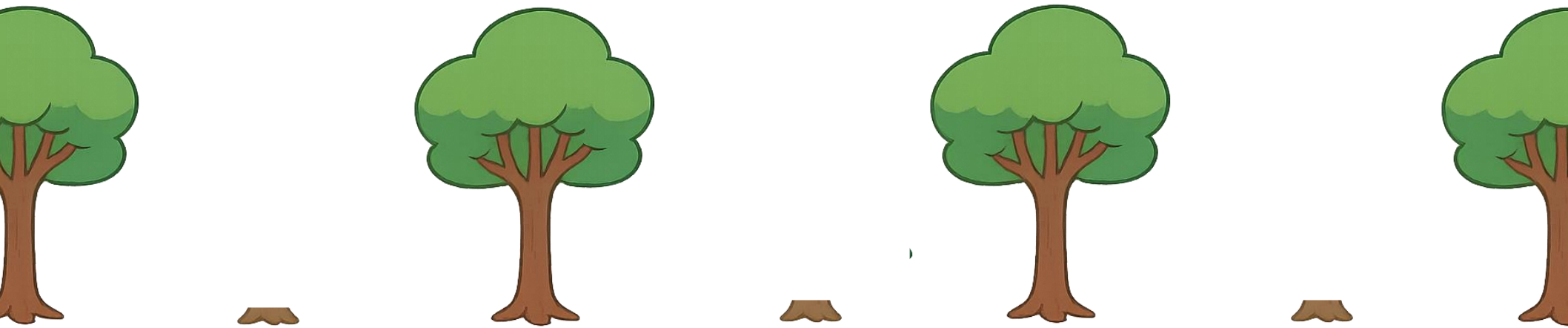
Databron: NBI7, Klimaatscore: Desie et al. (2024)

Lage diversiteit

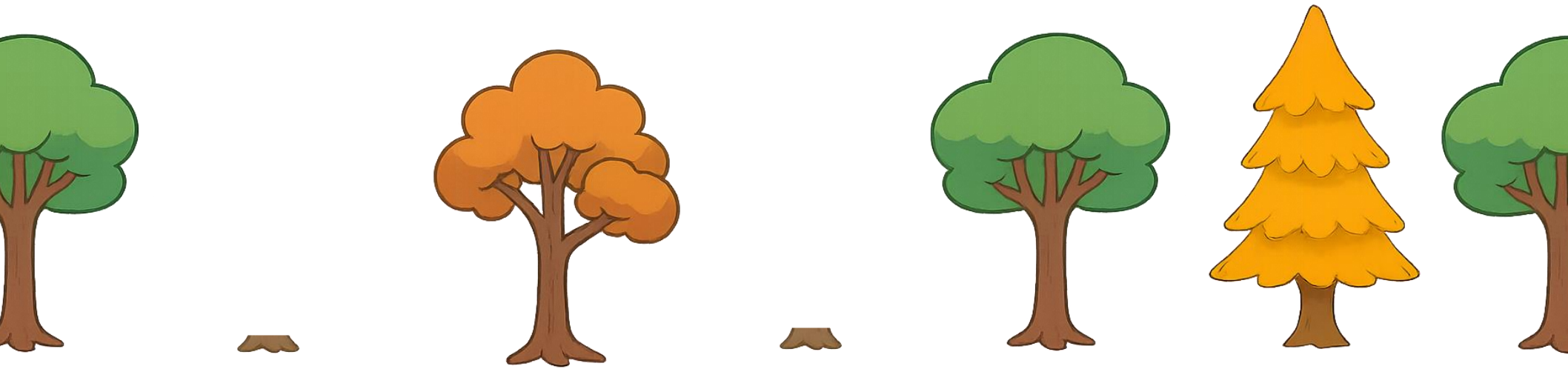
hoge risico’s

Lage diversiteit

hoge risico’s

Meer diversiteit

Minder risico

Hoge diversiteit

Hoge veerkracht

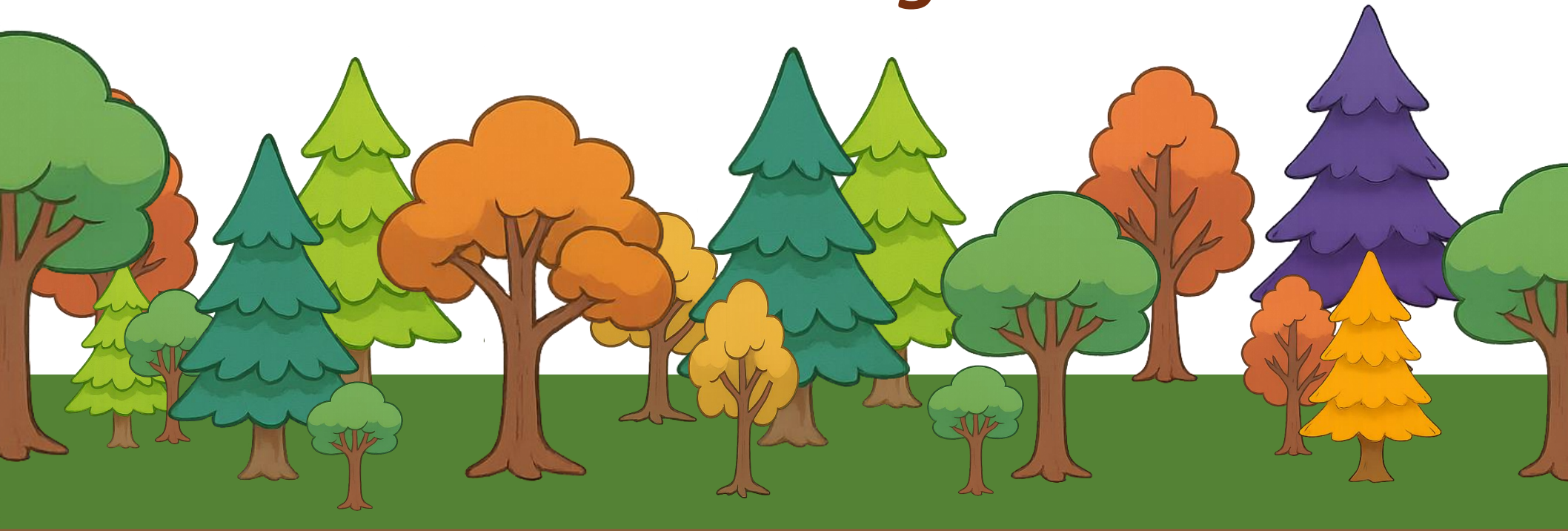

Strategie LIFE Climate Forest

Naar **veerkrachtig** bos!

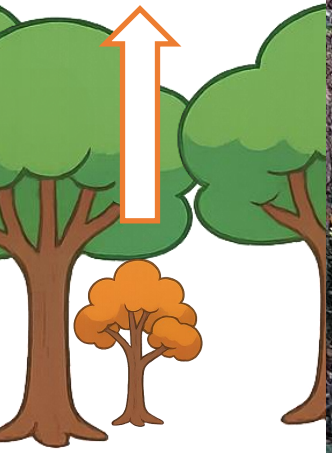
- Gezonde **groeiplaats** (bodem en water)
- Kleinschalig bosbeheer voor versterking van **bosklimaat**
- Hoge **menging** en **structuur**
- Meer soorten die:
  - De bodem verplegen
  - Droogte en hitte verdragen
- Continu soortenrijke verjonging

Veerkrachtig bos

...en in de praktijk?

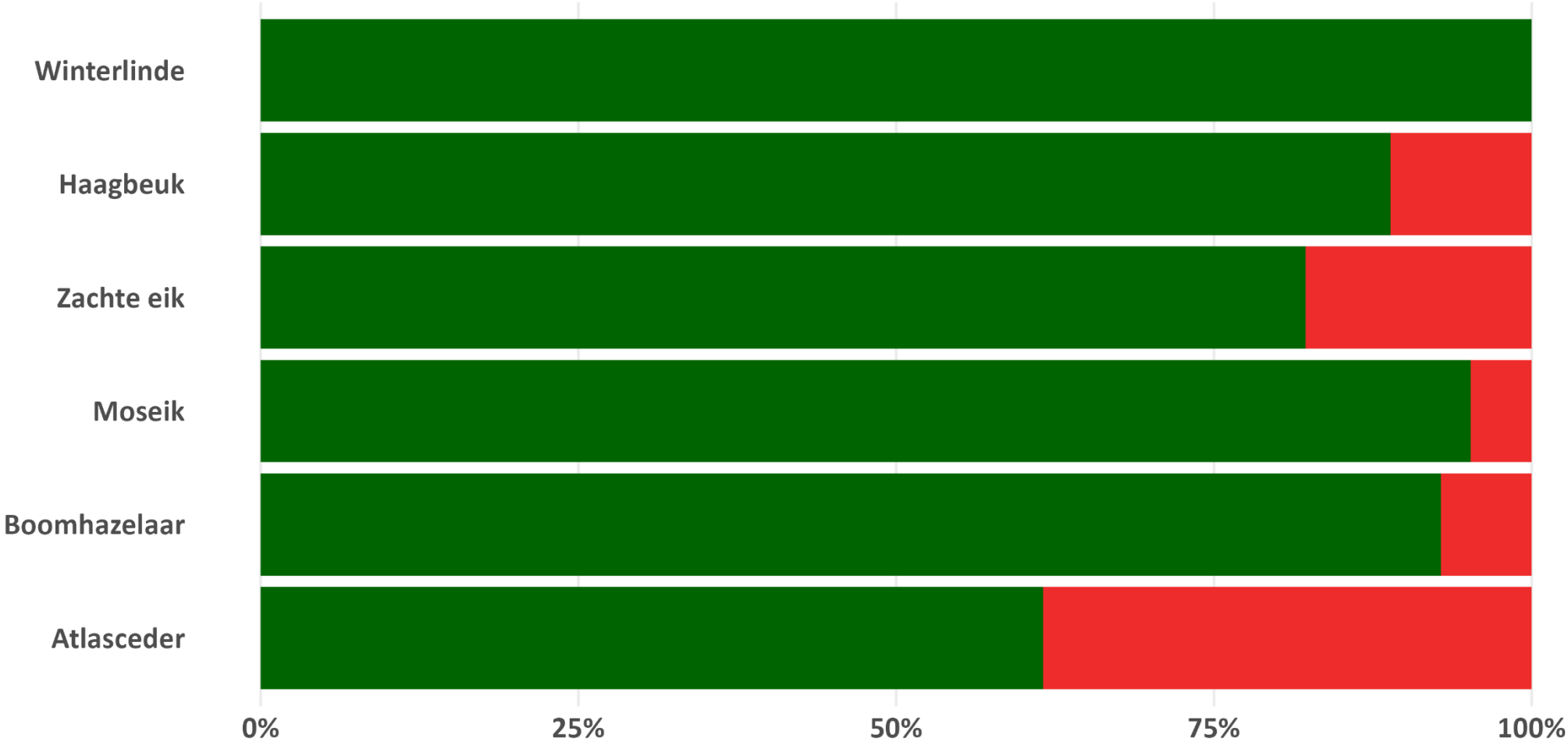

Hoe succesvol is jonge aanplant op Nederlandse bodem?

Bosgroepen

https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=34500

Overleving boomsoorten

N2000 Habitatype beukenbos, Bienwald, Rheinland-Pfalz (foto Bart Nyssen)

FJÄLLRÄVEN

provincie Drenthe

provincie Overijssel

Provincie Noord-Brabant

provincie limburg

provincie Gelderland

See you soon, in a demonstration forest near you!

Werkzaamheden fietspaden Udensedreef en Weversweg LEES MEER

ST

HET NATUURGEBIED WAT TE DOEN PLAN JE BEZOEK NIEUWS ORGANISATIE

HET OERGEBIED IN BRABANT

Je bent van harte welkom in ons natuurgebied De Maashorst

WAT IS ER TE DOEN PLAN JE BEZOEK

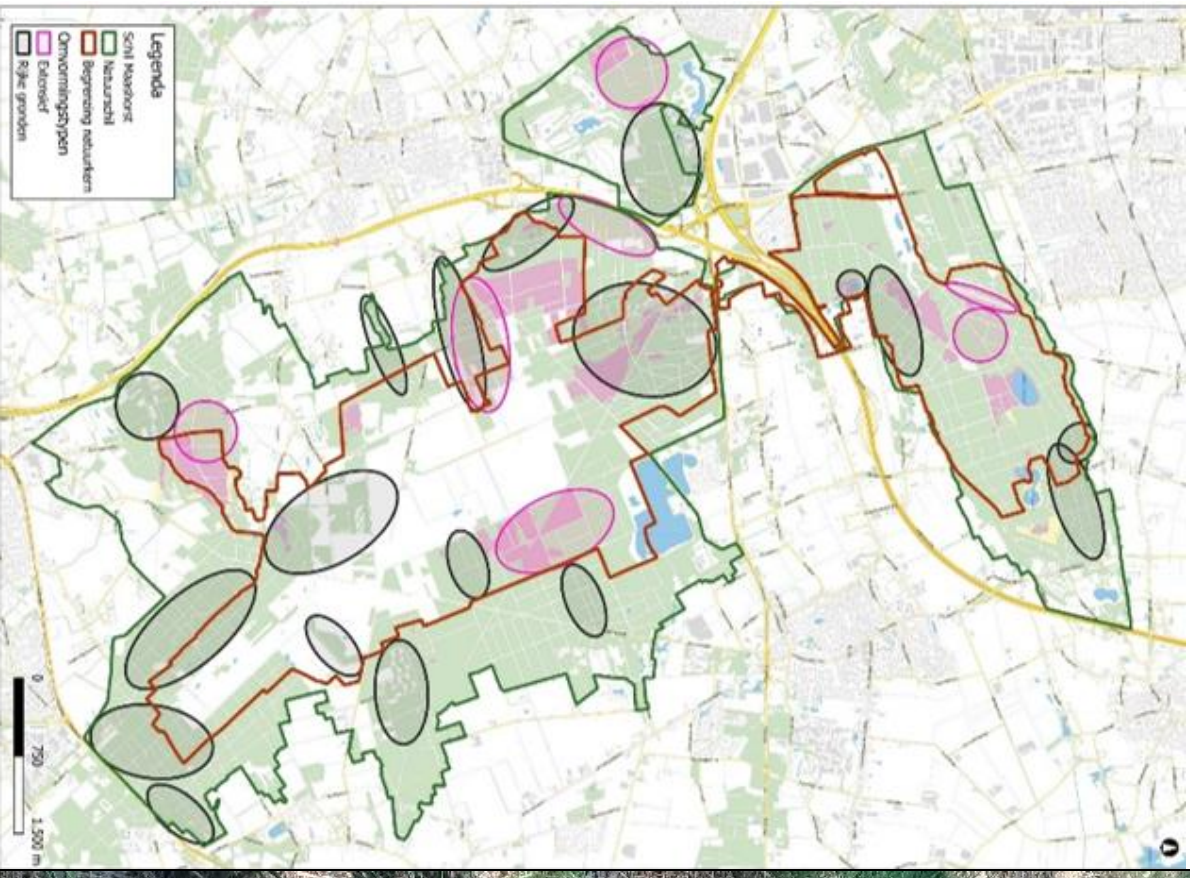
Revitalisering Maashorst

Looptijd project 2025-2029

Drieledig doel:

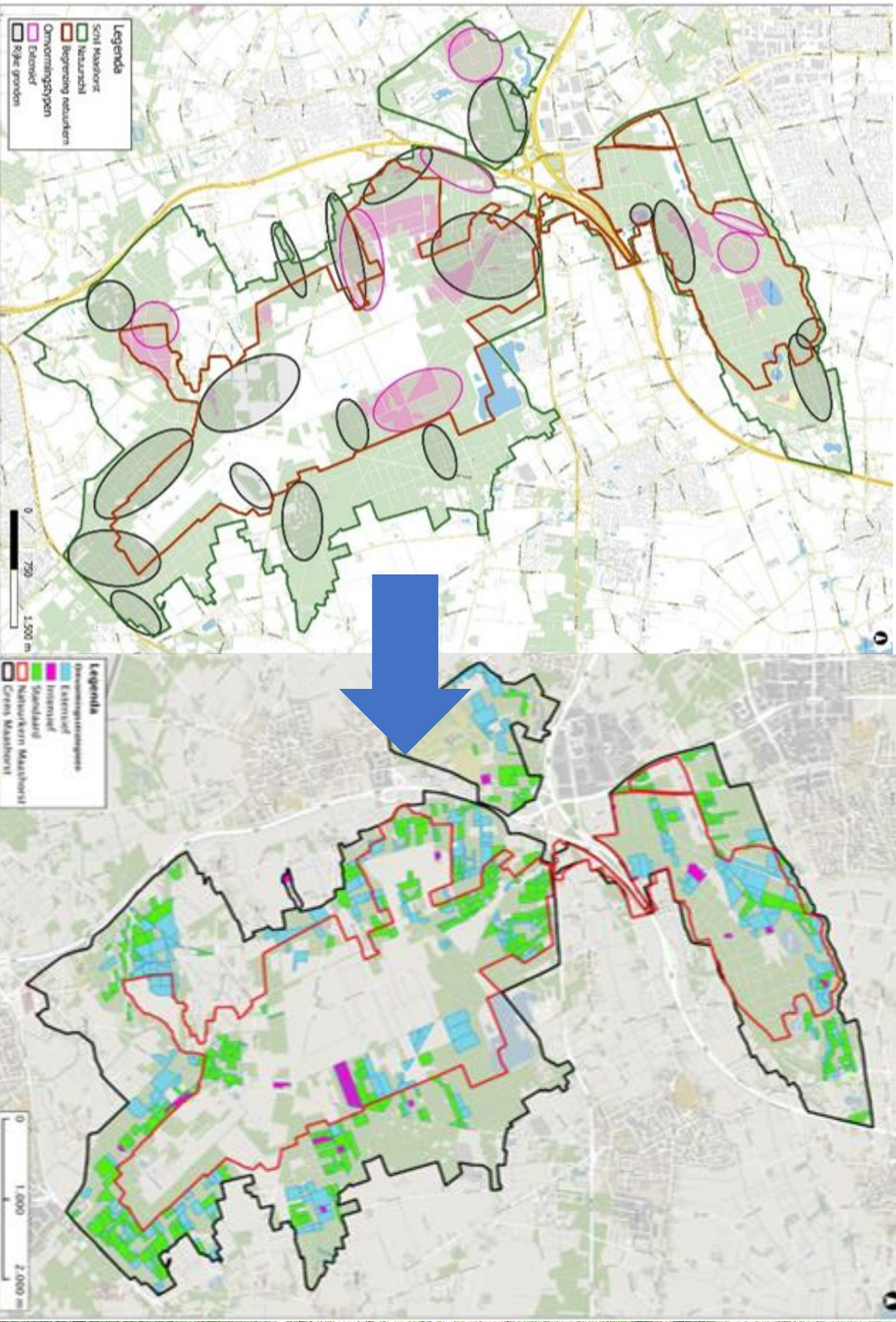
1. Het stoppen van de achteruitgang van de **biodiversiteit** in de bossen;
2. Het **duurzaam herstellen** van de bossen;
3. Het verhogen van de **ecologische kwaliteit en veerkracht** van de bodem en vegetatie.

Vertrekpunt vlekkenkaart

Van vlekkenkaart naar maatregelenkaart

Ontwikkeling

Bedankt voor uw aandacht!
Heeft u nog vragen?
LIFE Climate Forest
www.climateforest.eu